

Vergaderjaar 2009–2010

24 587

Justitiële Inrichtingen

Nr. 385

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 april 2010

Tijdens het Algemeen Overleg van 25 november 2009 (Kamerstuk 24 587, nr. 372) over het vervolgonderzoek van de Inspectie voor de sanctietoepassing (ISt) in de Penitentiaire Inrichting Over-Amstel (PIOA), zegde de toenmalige Staatssecretaris van Justitie uw Kamer toe een plan van aanpak van de penitentiaire inrichting (PI) toe te zenden. Hierbij treft u dit plan van aanpak aan, waarmee ik de toezegging van de Staatssecretaris gestand doe.¹ Het plan van aanpak is door de ISt gezien op volledigheid. De opmerkingen van de ISt zijn in het nu voorliggende plan verwerkt.

Personele situatie

Tijdens het bovengenoemde Algemeen Overleg is uitgebreid gesproken over de personele situatie in de PIOA. In het ISt-rapport werd immers geconstateerd dat bijvoorbeeld de uitval van rechtactiviteiten vooral te wijten was aan personeelsgebrek.

Door de directeur van de PIOA is de personele problematiek in kaart gebracht. De oorzaken zijn drieërlei: een hoog ziekteverzuim, de omvang van de integriteitsproblematiek en een tekort aan gespecialiseerde medewerkers.

Met name het terugdringen van het ziekteverzuim en het oplossen van integriteitsproblemen vereisen een lange termijn aanpak. Dat betekent dat de hiervoor noodzakelijke inspanningen pas op termijn concrete resultaten opleveren. Gelet op het belang van het waarborgen van in het bijzonder de rechtactiviteiten, heeft de PIOA bij wijze van hoge uitzondering toestemming gekregen om tijdelijk extra personeel te werven. Deze noodmaatregelen zijn er met name op gericht de continuering van de dagprogramma's te garanderen. Verder wordt het middenkader versterkt. Ook is door het niet benutten van de MPC-cellen formatie vrijgekomen om de knelpunten binnen de PIOA bij bijvoorbeeld de arbeid op te lossen. Deze maatregelen hebben ertoe geleid dat de rechtactiviteiten voor de korte termijn zijn gewaarborgd. Om de kwaliteit van de uitvoering voor de langere termijn op het vereiste niveau te brengen is een blijvende investering in mensen en middelen noodzakelijk. Het bijgevoegde plan

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

van aanpak bevat per onderwerp de getroffen en nog te treffen maatregelen. Hieronder vat ik de belangrijkste maatregelen samen.

Rechtactiviteiten

Het dagprogramma is mede gebaseerd op in de Pbw voorgeschreven en genormeerde activiteiten. Uit het onderzoek van de ISt kwam naar voren dat met name op het gebied van arbeid en de bibliotheekvoorziening het dagprogramma niet aan de norm voldeed. Ook de planning en uitvoering van het bezoek ging met problemen gepaard.

Op het gebied van het *bezoek* zijn verschillende maatregelen getroffen. De bereikbaarheid voor het maken van bezoeksafspraken is uitgebreid van 3 naar 8 uur per dag, er is een tweede post bezoekreceptie gerealiseerd en er zijn extra kluisjes voor bezoekers geplaatst. De bewakers zijn getraind op vaardigheden in het effectiever afhandelen van de bezoekerstroom en dagelijks lopen tijdens bezoeken twee teamleiders rond die toezien op de uitvoering van instructies.

De afdelingshoofden zien er op toe dat gedetineerden op tijd gereed staan voor vertrek naar het voorgebouw.

Veel aandacht is uitgegaan naar het oplossen van de tekortkomingen op het gebied van de *arbeid*. De aansturing van de arbeid is gecentraliseerd; voortaan valt de portefeuille arbeid onder één directielid. De werkzaamheden van het bedrijfsbureau zijn verbeterd, onder meer door het beschrijven van de werkprocessen en het aanstellen van een tijdelijke bedrijfsleider en twee tijdelijke productieleiders. Er zijn zes arbeidsmedewerkers geworven. Verder zijn er extra werkzalen geopend. Daar waar mogelijk wordt arbeid onder toezicht op de paviljoens uitgevoerd. In de werkzalen is de verhouding 1 medewerker op 8 gedetineerden waar mogelijk aangepast naar 1 medewerker op 12 gedetineerden.

De personele problemen in de *bibliotheek* zijn opgelost, waardoor de activiteit bibliotheek structureel kan worden aangeboden. Verdere verbeteringen in het dagprogramma worden doorgevoerd in het kader van het Programma MGW en volgen de landelijke planning hiervoor.

De hierboven toegelichte maatregelen hebben ervoor gezorgd dat de rechtactiviteiten thans naar behoren kunnen worden aangeboden. Om te borgen dat dit structureel het geval is wordt van alle rechtactiviteiten een registratie bijgehouden of voldaan is aan de norm en welke compensatie er in voorkomende gevallen is geboden. Op basis van deze registratie kunnen knelpunten gesignaleerd worden en aangepakt. Een overzicht gaat naar de Commissies van Toezicht. Verder heeft elke HvB een eigen gedetineerdencommissie (GeDeCo) die volgens een vaste planning periodiek overleg voert met de leiding van de inrichting.

Naleven veiligheidsvoorschriften en interne communicatie

Volgens de ISt krijgt het onderhoud van dienstinstructies en de aandacht voor naleving onvoldoende systematische aandacht: aanpassingen geschieden ad hoc en naar aanleiding van incidenten.

Deze kritiek van de ISt is zeer serieus genomen. Er is een veiligheidscommissie ingesteld, bestaande uit leden van het managementteam van de PIOA en het Hoofd Beveiliging. Zij komen één keer per maand samen. Een interne werkgroep heeft de calamiteitenmappen, alarminstructies en dienstinstructies voor alle locaties aangevuld en geactualiseerd. De implementatie is in november 2009 gestart; dit is overigens een continu proces. Op locatie zijn meerdere beheerders van de procedures en werkinstructies aangesteld. Dagelijks wordt er door een middenkaderlid

gecontroleerd op registratie en uitvoering van de instructies. Na hun inwerkperiode ondertekenen nieuwe medewerkers voor het feit dat ze op de hoogte zijn van alle instructies en daar naar zullen handelen. Het handelen conform de instructies vormt een vast aandachtspunt tijdens het jaarlijkse functioneringsgesprek.

Voor een accurate naleving van veiligheidsvoorschriften is een goede interne communicatie een vereiste. Hieraan is in het plan van aanpak dan ook uitgebreid aandacht besteed. In de werkroosters is tijd vrijgemaakt voor werkbeprekingen.

Penitentiaire scherpte, dienstinstructies, calamiteitenplannen, alarminstructies en nabespreking incidenten vormen vaste agendapunten op de teamvergaderingen en middenkaderoverleggen. In alle HvB's vindt iedere dag ochtendoverleg plaats waarbij alle medewerkers van de ochtenddienst aanwezig zijn. Detentieberaad en afstemmingsoverleg worden periodiek gepland.

Training en opleiding personeel

Investeren in vakmanschap personeel

Er wordt fors geïnvesteerd in het vakmanschap van de medewerkers. Dat geldt voor alle penitentiaire inrichtingen in het kader van de invoering van het Programma modernisering gevangeniswezen. Voor de leidinggevendenden is er het opleidingsprogramma «Leidinggeven als professie»; executieve medewerkers worden getraind in «motivational interviewing». In de nieuwe roosters is voldoende tijd ingebouwd, waardoor de medewerkers in staat zijn de opleidingen en trainingen in dit kader te volgen.

Dienstinstructies, calamiteitenplannen, alarminstructies en nabespreking incidenten vormen vaste agendapunten op de teamvergaderingen en middenkaderoverleggen. Specifiek voor de PIOA geldt dat er een bureau integrale beroepsvaardigheden (BIB) is ingesteld. Het BIB heeft twee doelstellingen: het ontwikkelen en borgen van de kwaliteit van het executieve personeel, alsmede het ontwikkelen van het vakmanschap.

Sport en PPO-vaardigheden

Sport voor het personeel en het onderhouden van PPO-vaardigheden (Praktisch Penitentiair Optreden) wordt systematisch aangepakt. Alle medewerkers krijgen een inhaaldag training basisvaardigheden. Mensen met een conditionele achterstand krijgen een individueel trainingsprogramma. Voor de sport wordt een nieuwe opzet ontwikkeld die meer structuur, duidelijkheid en veiligheid moet bieden voor gedetineerden en personeel. De deelname aan sportactiviteiten wordt geregistreerd en sportinstructeurs worden specifiek opgeleid voor sporttraining in een penitentiaire omgeving. Voor alle groepen komt er vanaf mei 2010 een jaar- kwartaal- en maandplan, incl. toets- en evaluatiemomenten.

Tot slot

In de afgelopen periode is veel werk verzet door de PIOA. De ISt heeft het plan van aanpak gezien op volledigheid. Deze gang van zaken geeft mij het vertrouwen dat zich een wending ten goede heeft voorgedaan. Zoals aan uw Kamer toegezegd, zal de ISt dit jaar opnieuw een onderzoek instellen bij de PI. Dit rapport zal tijdig gereed zijn voor bespreking met uw Kamer in de 2^e helft van 2010. In haar rapport zal de ISt ook rapporteren over het functioneren van het bureau Integriteit en een analyse maken van

de integriteitsmeldingen en de gronden die geleid hebben tot ontslag. In de tussentijd laat ik mij periodiek door DJI informeren over de voor-
ringen die worden gemaakt bij de uitvoering van het plan van aanpak.

De minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin